

Людмила БАРАНЕВИЧ

Золота палітра

70

Тетяна Миколаївна ГОЛЕМБІЄВСЬКА – народний художник, академік Академії мистецтв України, професор кафедри живопису Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, академік Петровської академії наук і мистецтв (Санкт-Петербург), член-кореспондент Російської академії мистецтв (Москва).

Торік восени в Києві відбулися урочистості з нагоди ювілею видатної художниці, ознаменовані кількома виставками, що репрезентували різні етапи її творчості. Відвідувачі, шанувальники мистецтва мали можливість іще раз пережити щасливі миті емоційного та естетичного хвилювання, споглядаючи славнозвісні шедеври – «Українські куманці» (1960), «Безсмертя» (1973), «Свято врожаю» (1983), що ввійшли до золоті скарбниці вітчизняного та світового мистецтва, вишукані пейзажі, натюрморти, нав'язні поїздки по Україні, подорожами по Італії, Франції, Англії, Греції, а також зовсім недавно написані витончені твори.

Враження, що охоплюють по-серед цього світлоносного простору, пронизаного сонячним вібруванням кольору, тону, можна порівняти з піднесеною музикою, що вочевидь лунає в райському саду. Тут час, простір, історія, чужі міста й улюблені художницею куточки рідної землі – все сплелося в життєствердне творіння, де світ живе у своїй прекрасній різнолітості завдяки невтомній людській праці. І водночас цей світ зворушливо вразливий. Адже тонка грань піднесеної духовної екології, комфортності буття може легко порушитися – перед випробуваннями життя й смерті, перед насунанням глобальних потрясінь, та й, зрештою, перед галасливим словом політика. Це може так проникливо відчутися тільки Жінка, Мати, Митець. Без відчайдушного трагізму, розпачливості.

Микола Молоштанов. Післявоєнний київський причал. 1948

Висока нагорода. 1962

Біла сукня.

Тетяна Миколаївна любить повторювати, що вона – поза політикою. Тому, що мистецтво покликано торкатися душі. Своєю силою допомагати людині зупинитись, щоб зазирнути за красвид і розправити крила для польоту над буденністю. Постійним джерелом натхнення художниці і є реальне життя.

Узагалі ж Тетяна Миколаївна належить до тих видатних творчих особистостей, чиє мистецтво з роками набуває дедалі яскравіших граней. Їй притаманне постійне новаторство, що ґрунтується на великому життєвому досвіді, свіжості переживань, на тому віртуозному інструментарії образотворчості, що даний талантом від Бога. Водночас майстриня не кидається в новомодні течії-одноденки, в штучно надумані абстракції. Щодо останніх, то тут вона безкомпромісна, бо щиро переконана, що за абстрактним мистецтвом легше приховати професійну нездатність.

– Хіба ми насолоджувалися б шедеврами древньої Еллади, епохи Відродження, якби, не доведи Боже, тоді панувала абстракція чи щось схоже?! – мовить схвильовано.

Тетяна народилася й зросла в родині відомих українських художників Миколи Молоштанова та Ангеліни Голембієвської. Єством життя дружньої родини було високе мистецтво. Микола Іванович навчався в Харківському художньому інституті у визначного майстра живопису Михайла Козіка, котрий, у свою чергу, був улюбленим учнем Костянтина Коровіна, що кумиром вважав Клода Моне. Середовище, в якому зростала юна художниця, складало друзі батьків, унікальні представники тогочасного образотворчого мистецтва Федір Нірод, Михайло Дерегус, Дмитро Шавикін, а також Володимир Костецький, Ілля Штільман, Карпо Трохименко, у яких вона навчалася в Київському художньому інституті. Але вплив батька на

формування мистецького й духовного світогляду лишався головним і беззастережним.

Із теплою усмішкою згадує:

– Бувало, пишу постановку з натури, а тут заходить батько. Подивиться уважно, як працюю, а потім мовить так спокійно, по-доброму: «Візьми нове полотно й починай усе спочатку»...

1962 року випускниця Тетяна Голембієвська блискуче захищає дипломну роботу «Висока нагорода», що враз виводить її в ряд найвідоміших молодих митців. Цей успіх був закріплений подальшим навчанням у творчій майстерні Академії мистецтв СРСР, якою керував Сергій Григор'єв. На середину 1970-х років її живопис набуває тієї художньої ознаки, що не вписується в жодні рамки якихось «ізмів». Ми вже бачимо вражаючу сонцесайність палітри, глибоку радість щастя буття. Вона впевнено пішла тим не легким шляхом у мистецтві, який саме

У майстерні.

Безсмертя. 1973

Засновник –
Верховна Рада України

Головний редактор
Світлана ПИСАРЕНКО

Редакційна колегія:
Віктор КОРНІЮК,
Лариса СЕВЕРЕНЧУК, Юрій АРТЕМЕНКО,
Олександр БАНДУРКА, Іван БОКИЙ,
Степан ГАВРИШ, Віктор ГРАБ,
Юлій ІОФФЕ, Віктор КИРИЛЛОВ,
Олександр КОПИЛЕНКО, Анатолій МАТВИЄНКО,
Павло МАТВИЄНКО, Анатолій МАЦЮК,
Микола МЕЛЬНИК, Борис ОЛІЙНИК,
Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СЕЛІВАНОВ,
Лесь (Леонід) ТАНОК, Віктор ТАРАН (Терен)

Головний редактор
Світлана ПИСАРЕНКО – 235-81-55

Приймальня:
Любов САЛЮК – 235-79-58

Заступник головного редактора

Віктор КОРНІЮК – 272-46-30

Відповідальний секретар

Лариса СЕВЕРЕНЧУК – 235-79-53

Головний бухгалтер Ірина КИСЛЬ

Жанна СИМОНЕНКО – 235-79-58

Відділ з висвітлення питань

парламентської діяльності:

Микола БІЛОКОПИТОВ – 234-67-78,

Олексій СИЩУК – 235-79-52,

Юлія ЦИРФА – 234-67-78,

Олександр ДЕМСЬКИЙ – 235-79-55

Відділ соціально-економічної політики

та правового забезпечення:

Олександр МАЛІЄНКО – 235-81-56,

Микола СЛАВИНСЬКИЙ – 235-79-55,

Світлана ФІЛОНЕНКО – 234-67-78

Відділ гуманітарної політики:

Завідувач Ольга КЛЕЙМЕНОВА – 235-79-52,

Лучія ПУЗИКОВА, Лариса МАРЧУК,

Євген ТИЩУК

Літературні редактори: Олена ЧОПОВСЬКА,

Валентина НЕСЛУЖЕНКО – 235-79-60,

Наталка СЕМІВЛОС – 235-79-53

Реклама та передплата:

Віра ПРАВИНА – 272-46-23,

Сергій ДУБРОВІН – 234-68-30

Дизайн – Ольга ПРОКОПЧУК – 235-81-56

Верстка – Анна СЕРДЕЧНА – 235-81-56,

Наталія РЕПЕЦЬКА – 235-79-60

Підтримка сайта –

Євген СИНЕЛЬНИКОВ – 235-81-56,

Олексій ЛОЗИНСЬКИЙ, Діана ТОКОВЕНКО

04053, Київ-53,

пров. Несторівський, 4

E-mail: mail@viche.info

E-mail: viche@rada.gov.ua

www.viche.info

Підготовку та випуск у світ журналу «Віче»

за дорученням засновника здійснює редакція.

© Віче, 2012.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого

засобу масової інформації КВ № 570 від 05.04.1994.

Редакція не завжди поділяє позиції авторів.

І залишає за собою право на редагування,

опублікування наданих авторами творів та сплату

авторського гонорару. Рукописи не рецензуються

і не повертаються.

При передруку посилання на «Віче» обов'язкове.

Відповідальність за зміст і достовірність

рекламних оголошень несуть рекламодавці.

«R» – матеріали, які друкуються на правах реклами

Підписано до друку 14.03.2012.

Формат 64x90/8.

Папір крейдований.

Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 9,3.

Зам. №204. Тираж 3600 прим.

Ціна договірна.

Набрано і зверстано на комп'ютерному

комплексі редакції журналу «Віче».

Надруковано з готового оригінал-макета

у ТОВ «Інтертехнологія Принт»

03680, м. Київ, вул. Сим'ї Сосніних, 3

Свідцтво про державну реєстрацію

№ 250290 від 10.06.2009 р.

Журнал «Віче» читають у Верховній Раді та її комітетах, адміністрації Президента України, Кабінеті Міністрів України, Держтелерадіо. Він також надходить до бібліотек Конгресу США та Ради Європи, до Книжкової палати України, Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, Національної парламентської, Державної науково-технічної, Державної бібліотеки для юнацтва, Державної науково-педагогічної, Центральної імені М. Островського.

Передплатний індекс – 74254.

Валентин Зноба. Малюнок. Танчик у Венеції.

Тетяна Миколаївна з чоловіком Валентином Івановичем Знобою.

К. Коровін колись назвав «пошуком мови краси».

Однією з найвідоміших її картин є «Безсмертя», її ще називають «Тризна», а якщо хочете, то це узагальнена метафора безсмертного подвигу мільйонів солдат у Великій Вітчизняній війні. Картина присвячена загиблим оборонцям Букринського плацдарму. Художниця бачила ці поминки на березі Дніпра в селі Балаико-Щучинка, де провела своє дитинство. Здавалося, тут усе мало б звучати драматично, гірко. З високої кручі відкривається оповита прозорими хмаринками перспектива космічної величі рідної землі – вічний Дніпро, його високі береги. Усе пронизано правічним спокоєм, тишею. На траві, довкола розстелених рушників із скромною іжею, сидять старі фронтвики, місцеві хлопці й дівчата, селяни. На передньому плані ліворуч – жінка похилого віку, як і решта жінок, у чисто-білій хустині. На ногах – оті кирзові чоботи, що вицвітали й у війну, й на повоевних колгоспних полях. Уся композиція насичена сонцем і водночас мудрою зажурилою – подія відбувається 9-го травня. Велич... Краса... Вічність...

Одна з найщасливіших миттєвостей творчої біографії пов'язана у художниці саме з цією картиною. Давній лист. Надіслав його старший син баби Ткаченчихи, тієї самої літньої жінки з «Безсмертя». Полковник Радянської армії, він служив на Далекому Сході. Писав, що впізнав свою матір на репродукції в одному з журналів. З гіркою сповіщав, що вона вже померла. Та її святий образ, однієї з численних трудівниць, що здобували Перемогу надлюдською працею, увічнений майстринею, залишиться назавжди.

Хіба задля цього не варто жити й творити?!

Грою світла насичені у Тетяни Миколаївни навіть нічні пейзажі, хоч це може видатися парадоксальним на перший погляд. Вражає, наприклад,

картина «Вежа» з паризького триптиха, де Ейфелева вежа, вбрана в різдвяні вогні, легко впливає з таємничої безодні ночі, пульсуючи світлом повітря, мірадами блискіток електричних вогнів. Усе дихає поезією життя.

Ми сидимо в квартирі художниці на дивані, над яким висить вишуканий батьків натюрморт «Жасмин». Він ніби випромінює свіжі хвилі аромату квітів, літа, радості, що принесли їх з того часу, коли вся родина була разом. Як послання батькової любові...

Тут усе дихає спогадами. Тут незримо присутній любий чоловік Валентин Іванович Зноба. Його не стало 2006 року. Щасливе подружнє життя подарувало любов, взаємне творче натхнення, допомогло реалізувати важливі для країни суспільно-громадські проекти. Створення Андріївського узвозу як аре-

Орхідеї. 2010

Різдво в Парижі. 2005

ни художньо-мистецької творчості, квінтесенцією якого є щорічне свято – ця ідея виникла під час їхніх відвідин паризького Монмартру.

– А чому б і ні? – водночас вигукнули ми, повернувшись одне до одного. Добре, що тоді з нами були керівники мерії, інші представники влади. Вони підтримали ідею. Хоч реалізувати її було нелегко: надто незвичною виявилася ця новація для радянського Києва... Але все відбулося.

Тепер Андріївський узвіз – одна з яскравих візитівок столиці. Щоправда, тоді нікому й у поганому сні не приснилося б, що от тепер, у XXI столітті, тут торгуватимуть нагородами наших ветеранів.

Тетяна Миколаївна та Валентин Іванович доклали чимало зусиль до створення Національної академії мистецтв України, що є нині поважною інституцією і відіграє істотну роль у розвитку гуманітарної сфери країни.

Об'їздили всю Україну, а на початку 1990-х років вочевидь відкрили для Англії та Шотландії здобутки національного образотворчого мистецтва. Майстриня згадує, що саме в Единбурзі відчула особливу гордість за рідну школу образотворчості.

– Справді, вона унікальна, – каже. – Адже поєднує в собі колір і душу народного мистецтва (М. Примаченко, К. Білокур) та академізм класики (М. Мурашко, С. Васильківський, М. Левченко...). А додайте сюди імпресіонізм, що гармонійно вписався в нашу художню культуру...

В Единбурзі художниця пережила щасливе потрясіння, коли побачила на персональній виставці власну палітру в шикарній золотій рамі. Це було незвичайно!

– За нами натовпом ходили студенти Единбурзької академії мистецтв. Копіювали роботи. Через них прагнули зрозуміти нашу школу...

Узагалі, Тетяна Миколаївна вважає себе щасливою, тому що займається творчістю. Тим більше гостро

переживає ставлення влади до проблем творчого життя митців:

– Нас позбавляють місця роботи! Уявляєте, майстерні скульпторів, живописців, графіків за розміром оплати прирівняли до казино. Хіба можна ставити в один ряд творчі завдання з призначенням розважальних закладів? Це – прямиий шлях до знищення духовної культури нації, це, зрештою, шлях у нікуди!

Йї це дуже болить. Адже вона несе відповідальність за виховання талановитої творчої молоді. Упродовж десятиліть керує групою аспірантів-стажерів станкового живопису Академії образотворчого мистецтва та архітектури, в якій колись навчалась. З радістю відзначає, що зі своїми вихованцями повне взаєморозуміння. Багато з них уже ввійшли в історію сучасного мистецтва: М. Гуйда, А. Зорко, А. Яланський, О. Ясенів, Г. Ягодкін, М. Кравцов, К. Кудрявцева та інші. Як і син, відомий скульптор Микола Зноба. Дуже важливо, щоб во-

ни почувалися захищеними на рідній землі, а головне – були їй потрібні...

Р. С. Провівши з Тетяною Миколаївною кілька зустрічей, я з радістю відзначила для себе, що вона перебуває в чудовій творчій формі, в гарному настрої, сповнена нових планів, задумів. Енергійно готується до виставки в Національному музеї образотворчого мистецтва України, де будуть представлені її картини та скульптурні твори Валентина Івановича Зноби.

Редакція бажає шановній Тетяні Миколаївні успіхів у реалізації всіх задумів.

* * *

У різні роки творчості Т. М. Голембієвська відзначена премією М. Островського; нагороджена золотою медаллю Міжнародного фонду «Культурне надбання», срібною медаллю імені М. Грекова.

* * *

Кавалер діамантового ордена Королеви Анни.

* * *

Ім'я художниці внесено в «Єдиний художній рейтинг» і Реєстр професійних художників Російської імперії, СРСР, «російського зарубіжжя», Російської Федерації та республік колишнього Радянського Союзу (XVIII–XXI ст.) у номінації «Художники двомірного простору».

* * *

Твори зберігаються в державних експозиціях та приватних колекціях України, Росії, Японії, Італії, Греції, Франції, Америки, Норвегії, Німеччини, Англії, Шотландії. Їх виставляють на престижних національних та зарубіжних аукціонах.

Венеція.